

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 2016 r.

**w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego
aresztowania**

Na podstawie art. 249 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy porządkowe

§ 1. 1. Przepisy regulaminu stosuje się do osoby:

- 1) wobec której zastosowano tymczasowe aresztowanie i w stosunku do której nie mogą być stosowane przepisy o wykonywaniu kary pozbawienia wolności, do czasu otrzymania zawiadomienia o uprawomocnieniu się wyroku skazującego;
- 2) pozbawionej wolności na terytorium innego państwa, czasowo wydanej w celu złożenia zeznań w charakterze świadka lub dokonania z jej udziałem innej czynności procesowej przez polskim sądem lub prokuratorem w toczącym się postępowaniu karnym;
- 3) prawomocnie skazanej za granicą na karę pozbawienia wolności, wobec której zastosowano tymczasowe aresztowanie w celu określenia przez właściwy sąd kwalifikacji prawnej czynu według prawa polskiego oraz kary pozbawienia wolności, która ma być wykonywana na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – do czasu

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 60, poz. 701 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 111, poz. 1194, z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 142, poz. 1380 i Nr 179, poz. 1750, z 2004 r. Nr 93, poz. 889, Nr 210, poz. 2135, Nr 240, poz. 2405, Nr 243, poz. 2426 i Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 163, poz. 1363 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i Nr 226, poz. 1648, z 2007 r. Nr 123, poz. 849, z 2008 r. Nr 96, poz. 620 i Nr 214, poz. 1344, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 22, poz. 119, Nr 62, poz. 504, Nr 98, poz. 817, Nr 108, poz. 911, Nr 115, poz. 963, Nr 190, poz. 1475, Nr 201, poz. 1540 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 34, poz. 191, Nr 40, poz. 227, Nr 125, poz. 842 i Nr 182, poz. 1228, z 2011 r. Nr 39, poz. 201 i 202, Nr 112, poz. 654, Nr 129, poz. 734, Nr 185, poz. 1092, Nr 217, poz. 1280 i Nr 240, poz. 1431, z 2012 r. poz. 908, z 2013 r. poz. 628 i 1247, z 2014 r. poz. 287, 619 i 1707 oraz z 2015 r. poz. 21, 396, 431, i 541, 1269 i 1573.

otrzymania dokumentu pozwalającego na stosowanie względem niej przepisów o wykonywaniu kary pozbawienia wolności.

2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o obrońcy lub pełnomocniku będącym adwokatem lub radcą prawnym - rozumie się przez to również przedstawiciela niebędącego adwokatem ani radcą prawnym, który został zaaprobowany przez Przewodniczącego Izby Europejskiego Trybunału Praw Człowieka do reprezentowania tymczasowo aresztowanego przed tym Trybunałem.

§ 2. Informacje o miejscu pobytu tymczasowo aresztowanego, do wskazanych przez niego osób lub podmiotów, o których mowa w art. 211 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy, zwanej dalej „Kodeksem”, wysyła się po złożeniu podpisu przez tymczasowo aresztowanego na zawiadomieniu.

§ 3. Przy przyjęciu tymczasowo aresztowanego do aresztu śledczego informuje się go o możliwości wystąpienia w czasie wykonywania tymczasowego aresztowania zagrożeń dla jego bezpieczeństwa osobistego oraz zetknięcia się z przejawami negatywnych zachowań charakterystycznych dla środowisk przestępczych, a także o potrzebie powiadamiania przełożonych o zagrożeniach bezpieczeństwa osobistego swojego i innych tymczasowo aresztowanych.

§ 4. 1. Tymczasowo aresztowany może bezpośrednio zwracać się do przełożonych oraz osób wizytujących areszt śledczy ze sprawami związanymi z wykonywaniem tymczasowego aresztowania, a także ze sprawami osobistymi.

2. Cele mieszkalne i inne pomieszczenia w areszcie śledczym, w których przebywają tymczasowo aresztowani, są wizytowane przez dyrektora aresztu śledczego, zwanego dalej „dyrektorem”, co najmniej raz w miesiącu.

3. Administracja aresztu śledczego może organizować spotkania z grupami tymczasowo aresztowanych, zwłaszcza w sprawach związanych z warunkami tymczasowego aresztowania, zatrudnieniem i nauczaniem.

§ 5. 1. W obecności przełożonych oraz osób wizytujących areszt śledczy tymczasowo aresztowany przyjmuje postawę stojącą. Tymczasowo aresztowany podaje swoje imię i nazwisko przełożonym oraz osobom wizytującym areszt śledczy wchodzącym do celi mieszkalnej.

2. Wymogów określonych w ust. 1 nie egzekwuje się, gdy tymczasowo aresztowany zostanie od nich zwolniony przez właściwego przełożonego, a ponadto w szpitalach i izbach

chorych, w czasie pracy i nauczania oraz w trakcie zajęć terapeutycznych, kulturalno-oświatowych i sportowych oraz zorganizowanych praktyk i posług religijnych, widzeń, korzystania z aparatu telefonicznego, posiłków, spaceru i spoczynku, których czas ustalono w porządku wewnętrznym.

§ 6. W aresztach śledczych przeprowadza się apel poranny i wieczorny, w czasie określonym w porządku wewnętrznym oraz w innym uzasadnionym przypadku, w trakcie którego ustala się w szczególności stan liczbowy tymczasowo aresztowanych.

§ 7. Dyrektor może dokonywać odstępstw od przewidzianego w regulaminie sposobu wykonywania tymczasowego aresztowania w zakresie umożliwiającym tymczasowo aresztowanym podtrzymywanie i utrwalanie więzi uczuciowej z osobami bliskimi oraz sprawowanie przez nich stałej i bezpośredniej opieki nad dziećmi przebywającymi w domach dla matki i dziecka przy zakładach karnych.

Rozdział 2

Organizacja przyjęć do aresztu śledczego

§ 8. 1. Przy przyjęciu do aresztu śledczego tymczasowo aresztowany:

- 1) podaje dane osobowe i informacje o zmianie tych danych, o miejscu zameldowania, stałego i czasowego pobytu, a także informacje o uprzedniej karalności; ponadto może być poddany czynnościom mającym na celu jego identyfikację;
- 2) podaje informacje o posiadanych środkach pieniężnych i przedmiotach wartościowych;
- 3) otrzymuje do użytku: pościel, sprzęt stołowy i środki higieny osobistej, a ponadto odzież, bieliznę, obuwie według norm przypadających skazanym, jeżeli jego własna odzież, bielizna i obuwie są niezdadne do użytku, nieodpowiednie ze względu na porę roku lub wymagają tego względy sanitarne, zgodnie z przepisami w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych.

2. W trakcie czynności, o których mowa w ust. 1, tymczasowo aresztowany:

- 1) przekazuje do właściwego depozytu dokumenty, środki pieniężne i przedmioty, o których mowa w art. 79a § 2 Kodeksu;
- 2) może wskazać osobę, której mogą być wydane zdeponowane środki pieniężne i przedmioty, w przypadku kiedy nie odbierze ich osobiście, podając imię i nazwisko oraz adres tej osoby.

3. Tymczasowo aresztowany potwierdza swoim podpisem przyjęcie do użytku przedmiotów wymienionych w ust. 1 pkt 3, a także przekazanie do depozytu dokumentów, środków pieniężnych i przedmiotów, o których mowa w art. 79a § 2 Kodeksu.

§ 9. 1. Niezwłocznie po umieszczeniu tymczasowo aresztowanego w celi przejściowej, wychowawca lub wyznaczony funkcjonariusz przeprowadza z nim rozmowę informacyjną, w której zapoznaje go w szczególności z prawami i obowiązkami oraz ustalonym w areszcie śledczym porządkiem wewnętrznym, a także o konsekwencjach wynikających z art. 139 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749).

2. Wychowawca przeprowadza z tymczasowo aresztowanym rozmowę wstępną, nie później niż w terminie dwóch dni od dnia przyjęcia do aresztu śledczego, niezależnie od rozmowy informacyjnej, o której mowa w ust. 1.

3. Tymczasowo aresztowanego poddaje się niezwłocznie wstępnym badaniom lekarskim.

Rozdział 3

Sposoby rozmieszczania tymczasowo aresztowanych w celach mieszkalnych

§ 10. Tymczasowo aresztowanych rozmieszcza się w celach mieszkalnych, uwzględniając w szczególności płeć, wiek oraz uprzednie odbywanie kary pozbawienia wolności albo kary aresztu wojskowego.

§ 11. 1. Po dokonaniu czynności, o których mowa w art. 79b § 1 Kodeksu, tymczasowo aresztowanego przenosi się z celi przejściowej do innej celi mieszkalnej.

2. W razie potrzeby tymczasowo aresztowany może być przeniesiony w każdym czasie z celi mieszkalnej, którą zajmuje, do innej celi mieszkalnej.

§ 12. 1. Jeżeli szczególne względy wychowawcze przemawiają za umieszczeniem dorosłego z młodocianym lub młodocianymi, tymczasowo aresztowany dorosły, który uprzednio nie odbywał kary pozbawienia wolności albo kary aresztu wojskowego, wyróżniający się dobrą postawą, może być umieszczony, za jego zgodą, w celi mieszkalnej wspólnie z tymczasowo aresztowanym młodocianym lub z tymczasowo aresztowanymi młodocianymi. Decyzję w tej sprawie podejmuje dyrektor.

2. Tymczasowo aresztowany dorosły, o którym mowa w art. 212a § 1-3 Kodeksu lub w art. 197-203 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2016 r. poz. 1137), lub podejrzany o popełnienie zbrodni, nie może być umieszczany wspólnie z tymczasowo aresztowanym młodocianym lub z tymczasowo aresztowanymi młodocianymi.

§ 13. Przepisy § 10 i 11 stosuje się odpowiednio do tymczasowo aresztowanego, o którym mowa w art. 223a § 1 Kodeksu.

Rozdział 4

Porządek wewnętrzny aresztu śledczego

§ 14. 1. Ustala się następujący porządek wewnętrzny aresztów śledczych:

- 1) cisza nocna obowiązuje przynajmniej w godzinach 22.00-6.00;
- 2) apele poranne i wieczorne odbywają się w celach mieszkalnych oraz w pomieszczeniach, w których przebywają zatrudnieni (stanowiska pracy);
- 3) w czasie apelu tymczasowo aresztowani mają obowiązek być ubrani i ustawieni w sposób widoczny dla przeprowadzającego apel, zabronione jest uczestniczenie w apelu jedynie w bieliźnie osobistej lub piżamie;
- 4) czas trwania kąpieli jednego tymczasowo aresztowanego wynosi przynajmniej 10 minut, przy czym czas wypływu wody z armatury natryskowej nie może być krótszy niż 6 minut;
- 5) palenie wyrobów tytoniowych dozwolone jest w celach mieszkalnych wyznaczonych dla tymczasowo aresztowanych używających wyrobów tytoniowych oraz w miejscach do tego wyznaczonych;
- 6) tymczasowo aresztowany może posiadać w celi mieszkalnej:
 - a) do 9 litrów napojów, oprócz artykułów żywnościowych o ciężarze nieprzekraczającym 6 kg,
 - b) do 10 sztuk przedmiotów kultu religijnego o wymiarach nie większych niż 250 x 150 mm,
 - c) do 5 sztuk książek, oprócz wypożyczonych w areszcie śledczym z biblioteki,
 - d) prasę o łącznej wadze do 0,5 kg;

7) dyrektor lub osoba go zastępująca przyjmują tymczasowo aresztowanych przynajmniej jeden raz w tygodniu;

8) kierownicy działów aresztu śledczego lub osoby ich zastępujące przyjmują tymczasowo aresztowanych przynajmniej jeden raz w tygodniu;

9) zgłoszenia do lekarza przyjmowane są codziennie;

10) zamówienia na paczki żywnościowe przyjmowane są w każdym dniu roboczym.

2. Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się w szpitalach i izbach chorych aresztów śledczych.

§ 15. 1. Porządek wewnętrzny aresztu śledczego, a w razie potrzeby poszczególnych oddziałów, ustala jego dyrektor. Porządek wewnętrzny aresztu śledczego w odniesieniu do kwestii, o których mowa w § 14, nie może zawierać unormowań mniej korzystnych dla tymczasowo aresztowanych, niż zawarte w tym paragrafie, oraz powinien uwzględniać konieczność zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania karnego, utrzymania bezpieczeństwa, dyscypliny i porządku oraz zapewnienia w areszcie śledczym właściwych warunków bytowych, sanitarnych i zdrowotnych.

2. Z zastrzeżeniem ust. 1 oraz § 14, w porządku wewnętrznym aresztu śledczego dyrektor określa w szczególności:

- 1) godziny oraz sposób przeprowadzania apelu porannego i wieczornego;
- 2) godziny przeznaczone na sen, pracę, naukę, zajęcia kulturalno-oświatowe, sportowe oraz zajęcia własne tymczasowo aresztowanego;
- 3) godziny i miejsce spożywania posiłków dostarczanych przez administrację aresztu śledczego;
- 4) godziny, miejsce i sposób poruszania się po terenie aresztu śledczego;
- 5) godziny, miejsce i sposób odbywania spacerów oraz korzystania z kąpieli;
- 6) godziny i miejsce, w którym jest dozwolone palenie wyrobów tytoniowych;
- 7) ilość i rodzaj własnej odzieży, bielizny i obuwia, które tymczasowo aresztowany może posiadać w celi mieszkalnej;
- 8) ilość i wymiary przedmiotów, które tymczasowo aresztowany może posiadać w celi mieszkalnej, oraz sposób ich przechowywania, a w razie potrzeby zasady ich używania;

- 9) dni, godziny i miejsce przyjmowania tymczasowo aresztowanych przez dyrektora i innych przełożonych, lekarzy oraz sposób składania pisemnych wniosków, skarg i próśb;
- 10) dni, godziny, miejsce i porządek przeprowadzania widzeń;
- 11) godziny i miejsce korzystania z aparatu telefonicznego;
- 12) dni, godziny i miejsce odprawiania nabożeństw, spotkań religijnych oraz nauczania religii;
- 13) częstotliwość, terminy, miejsce i sposób dokonywania zakupów artykułów żywnościowych i wyrobów tytoniowych oraz przedmiotów dopuszczonych do sprzedaży w areszcie śledczym;
- 14) godziny i sposób przyjmowania i wydawania korespondencji;
- 15) dni, godziny i sposób przyjmowania i wydawania paczek, o których mowa w art. 113a § 4 Kodeksu;
- 16) sposób zamawiania i otrzymywania paczek żywnościowych;
- 17) dni, godziny i miejsce bezpośredniego kontaktowania się z przedstawicielami podmiotów, o których mowa w art. 38 § 1 Kodeksu;
- 18) osoby upoważnione do przyznawania nagród oraz wymierzania kar dyscyplinarnych.

§ 16. Tekst porządku wewnętrznego powinien znajdować się w każdej celi mieszkalnej. Na prośbę tymczasowo aresztowanego udostępnia się mu Kodeks oraz wydane na jego podstawie akty wykonawcze.

Rozdział 5

Organizacja przyjmowania korespondencji i organizacja widzeń w aresztach śledczych oraz sposoby korzystania przez tymczasowo aresztowanych z aparatu telefonicznego

§ 17. 1. Korespondencję tymczasowo aresztowanego administracja aresztu śledczego przyjmuje w każdym dniu roboczym, a korespondencję urzędową - codziennie.

2. Przesyłka listowa powinna być właściwie opłacona przez tymczasowo aresztowanego.

3. W przypadku wysyłania przesyłki poleconej, wraz z korespondencją tymczasowo aresztowany przekazuje wypełniony druk „potwierdzenia nadania przesyłki poleconej”, który po wysłaniu zwraca się tymczasowo aresztowanemu.

§ 18. 1. Korespondencja tymczasowo aresztowanego, która podlega przesłaniu do adresata za pośrednictwem organu dysponującego, administracja aresztu śledczego

przekazuje właściwemu organowi dysponującemu, nie później niż drugiego dnia roboczego od daty jej otrzymania.

2. Korespondencję tymczasowo aresztowanego, która nie podlega przesłaniu do adresata za pośrednictwem organu dysponującego, administracja aresztu śledczego wysyła bezpośrednio do adresata nie później niż drugiego dnia roboczego od daty jej przekazania.

§ 19. Tymczasowo aresztowany nieposiadający środków pieniężnych otrzymuje od administracji aresztu śledczego papier, koperty oraz znaczki pocztowe na dwie przesyłki listowe ekonomiczne w miesiącu, o masie do 20 g.

§ 20. 1. Korespondencję adresowaną do tymczasowo aresztowanego doręcza mu wyznaczony funkcjonariusz lub pracownik.

2. W przypadku odmowy przyjęcia przez tymczasowo aresztowanego korespondencji odsyła się ją do nadawcy.

§ 21. 1. Przyjmujący w areszcie śledczym korespondencję urzędową wysyłaną przez tymczasowo aresztowanego wydaje nadawcy pisemne potwierdzenie jej odbioru oraz odnotowuje na kopercie datę odbioru. Pisemne potwierdzenie odbioru wypełnia tymczasowo aresztowany.

2. Potwierdzenie, o którym mowa w ust. 1, sporządza się w jednym egzemplarzu; duplikatu potwierdzenia nie wydaje się.

§ 22. Tymczasowo aresztowany ma prawo składać wnioski, skargi i prośby na piśmie oraz ustnie; przełożeni i inne uprawnione osoby przyjmują je także w czasie bezpośrednich kontaktów z tymczasowo aresztowanymi, zwłaszcza podczas wizytacji cel mieszkalnych i innych pomieszczeń, w których przebywają tymczasowo aresztowani.

§ 23. Koszty przesłania wniosków, skarg i prośb adresowanych do organów wymienionych w art. 8a § 3 Kodeksu, ponosi tymczasowo aresztowany, a jeżeli nie posiada środków pieniężnych, otrzymuje od administracji aresztu śledczego papier, koperty i znaczki pocztowe poza limitem określonym w § 19.

§ 24. Ograniczeń czasu trwania widzenia nie stosuje się w przypadku udzielenia tymczasowo aresztowanemu widzeń z osobami wymienionymi w art. 215 § 1 i 1a Kodeksu.

§ 25. 1. Organ dysponujący bezzwłocznie wydaje zarządzenie o zgodzie na korzystanie z aparatu telefonicznego przez tymczasowo aresztowanego:

- 1) wyłącznie w celu porozumiewania się z obrońcą lub pełnomocnikiem będącym adwokatem albo radcą prawnym;
- 2) w celu porozumiewania się z dowolną osobą.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, organ dysponujący w zarządzeniu podaje numer telefonu oraz imię i nazwisko odpowiednio obrońcy lub pełnomocnika będącego adwokatem albo radcą prawnym.

§ 26. 1. Tymczasowo aresztowany ma prawo korzystać z samoinkasującego aparatu telefonicznego na własny koszt lub na koszt rozmówcy.

2. W uzasadnionych przypadkach dyrektor może zezwolić tymczasowo aresztowanemu na skorzystanie z innego, niż określony w ust. 1, aparatu telefonicznego na koszt abonenta lub tymczasowo aresztowanego, a jeżeli tymczasowo aresztowany nie posiada środków pieniężnych, na koszt aresztu śledczego.

§ 27. Administracja aresztu śledczego jest zobowiązana do zapewnienia, aby tymczasowo aresztowany, w odniesieniu do którego wydano zgodę określoną w § 25 ust. 1 pkt 1, w czasie korzystania z aparatu telefonicznego uzyskiwał połączenie wyłącznie z numerem telefonu wskazanym w zarządzeniu, o którym mowa w § 25 ust. 2, po sprawdzeniu, że połączenie uzyskano z osobą podającą się za osobę wskazaną w tym zarządzeniu.

§ 28. 1. Tymczasowo aresztowany może skorzystać z samoinkasującego aparatu telefonicznego jeden raz w ciągu dnia. W uzasadnionych przypadkach dyrektor może zezwolić tymczasowo aresztowanemu na przeprowadzenie dodatkowej rozmowy.

2. Realizacja rozmów telefonicznych następuje w kolejności zgłoszeń. W pierwszej kolejności zapewnia się dostęp do aparatu telefonicznego tymczasowo aresztowanym zgłaszającym potrzebę porozumienia się z obrońcą lub pełnomocnikiem będącym adwokatem lub radcą prawnym.

3. Czas korzystania z samoinkasującego aparatu telefonicznego, z wyłączeniem rozmów z podmiotami, o których mowa w art. 215 § 1 Kodeksu, jednorazowo nie może przekraczać 5 minut. Porządek wewnętrzny aresztu śledczego może przewidywać dłuższy czas korzystania z aparatu telefonicznego.

Rozdział 6

Warunki opieki zdrowotnej i bytowej

§ 29. Tymczasowo aresztowanego poddaje się badaniom kontrolnym przed przetransportowaniem oraz zwolnieniem z aresztu śledczego.

§ 30. Zakres i częstotliwość badań okresowych tymczasowo aresztowanego określają przepisy w sprawie szczegółowych warunków, zakresu i trybu udzielania świadczeń zdrowotnych przez podmioty lecznicze dla osób pozbawionych wolności.

§ 31. 1. W nagłym przypadku decyzję o skierowaniu tymczasowo aresztowanego, w celu leczenia, do podmiotu leczniczego poza aresztem śledczym lub w innym areszcie śledczym, może podjąć, na wniosek lekarza, dyrektor.

2. Leczenie tymczasowo aresztowanego na jego koszt, przez wybranego przez niego lekarza, na terenie aresztu śledczego, wymaga zgody organu dysponującego, po spełnieniu warunków, o których mowa w art. 115 § 6 Kodeksu.

§ 32. 1. Wobec tymczasowo aresztowanych przebywających w szpitalach, izbach chorych oraz leczonych poza nimi, a także przewlekle chorych i rekonwalescentów, dyrektor może, na wniosek lub po zasięgnięciu opinii lekarza, dokonywać niezbędnych odstępstw od przewidzianego w regulaminie sposobu wykonywania tymczasowego aresztowania w zakresie uzasadnionym stanem zdrowia tych tymczasowo aresztowanych.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio wobec tymczasowo aresztowanych, u których stwierdzono niepsychotyczne zaburzenia psychiczne, upośledzonych umysłowo, uzależnionych od alkoholu albo innych środków odurzających lub psychotropowych oraz niepełnosprawnych fizycznie. Dyrektor może dokonywać tych odstępstw na wniosek lub po zasięgnięciu opinii lekarza lub psychologa.

§ 33. 1. Wobec tymczasowo aresztowanych kobiet ciężarnych i karmiących dyrektor może dokonywać, na wniosek lekarza lub po zasięgnięciu jego opinii, niezbędnych odstępstw od przewidzianego w regulaminie sposobu wykonywania tymczasowego aresztowania w zakresie wynikającym z potrzeby uwzględnienia stanu fizycznego lub psychicznego tych kobiet.

2. Tymczasowo aresztowaną kobietę ciężarną przenosi się, na dwa miesiące przed przewidywanym terminem porodu, do szpitalnego oddziału ginekologiczno-położniczego w

areszcie śledczym lub zakładzie karnym, po uprzednim powiadomieniu organu dysponującego o konieczności takiego przeniesienia.

§ 34. Cella mieszkalna powinna być wyposażona w łóżko dla każdego tymczasowo aresztowanego, odpowiednią do liczby tymczasowo aresztowanych ilość stołów, szafek i taboretów oraz środków do utrzymania czystości w celi. Niezbędne urządzenia sanitarne sytuuje się w sposób zapewniający ich niekrępujące użytkowanie.

§ 35. 1. Jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa, względy sanitarne, jak również zabezpieczenie prawidłowego toku postępowania karnego, tymczasowo aresztowany korzysta z odzieży, bielizny i obuwia według norm przypadających skazanym.

2. Jeżeli własna odzież, bielizna i obuwie tymczasowo aresztowanego ulegną w trakcie pobytu zniszczeniu lub są nieodpowiednie ze względu na porę roku, przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio.

3. Tymczasowo aresztowany potwierdza podpisem:

- 1) przyjęcie do użytku i zwrot do magazynu przedmiotów, o których mowa w § 8 ust. 1 pkt 3, z wyłączeniem środków higieny osobistej;
- 2) otrzymanie z depozytu dokumentów, środków pieniężnych i przedmiotów, o których mowa w art. 79a § 2 Kodeksu.

§ 36. 1. Tymczasowo aresztowany jest obowiązany utrzymywać należytą czystość osobistą i dbać o schludny wygląd.

2. Tymczasowo aresztowanemu, co najmniej raz w miesiącu, umożliwia się ostrzyżenie.

3. Tymczasowo aresztowany nie może dokonywać zmiany dotychczasowego wyglądu, jeżeli zakazał tego organ dysponujący.

4. Tymczasowo aresztowany korzysta co najmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpieli. Tymczasowo aresztowany zatrudniony przy pracach brudzących korzysta z odpowiednio częstszych kąpieli. Kąpiel tymczasowo aresztowanego chorego odbywa się według wskazań lekarza.

5. Tymczasowo aresztowana kobieta korzysta co najmniej raz dziennie z ciepłej wody i dwa razy w tygodniu z ciepłej kąpieli.

§ 37. 1. Spacer tymczasowo aresztowanego odbywa się pod nadzorem funkcjonariusza w wyznaczonym miejscu na wolnym powietrzu.

2. Dyrektor lub organ dysponujący w porozumieniu z dyrektorem może, ze względu na konieczność zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania karnego lub zapewnienia

bezpieczeństwa w areszcie śledczym, zarządzić odbywanie spaceru w inny sposób niż ustalony w porządku wewnętrznym.

3. Dyrektor może na wniosek lekarza zmienić czas trwania i sposób odbywania spaceru przez tymczasowo aresztowanego chorego.

§ 38. Paczka dostarczona do aresztu śledczego, przed przekazaniem jej tymczasowo aresztowanemu, podlega kontroli także przy wykorzystaniu odpowiednich środków i urządzeń technicznych, a w razie potrzeby przy wykorzystaniu specjalnie wyszkolonych psów.

§ 39. Paczki niespełniające warunków, o których mowa w art. 113a § 4 Kodeksu oraz zawierające artykuły, o których mowa w art. 113a § 5 Kodeksu, nie dostarcza się tymczasowo aresztowanemu. Paczki zwraca się do nadawcy na koszt tymczasowo aresztowanego, a w uzasadnionych przypadkach na koszt aresztu śledczego.

§ 40. Stan sanitarny aresztu śledczego, ogrzewanie, oświetlenie i wentylacja pomieszczeń, utrzymywanie czystości przez tymczasowo aresztowanych w celach mieszkalnych, stan i czystość odzieży, bielizny oraz pościeli, ilość i jakość posiłków oraz sposób ich przyrządzania i wydawania są kontrolowane przez pracownika lub funkcjonariusza służby kwatermistrzowskiej i służby zdrowia.

Rozdział 7

Zasady zatrudniania, nauczania, działalności kulturalno-oświatowej i sportowej

§ 41. Przy kierowaniu tymczasowo aresztowanego do prac porządkowych w obrębie aresztu lub na które wyraził zgodę, bierze się pod uwagę w szczególności potrzebę zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania karnego oraz względy porządku i bezpieczeństwa.

§ 42. Przy zatrudnianiu tymczasowo aresztowanego dyrektor podejmuje decyzję o zatrudnieniu lub decyzję o wycofaniu z zatrudnienia oraz ustala wysokość wynagrodzenia, jeżeli tymczasowo aresztowanego zatrudnia się na podstawie skierowania do pracy.

§ 43. 1. Tymczasowo aresztowany, który ukończył szkołę lub kurs, otrzymuje odpowiednio świadectwo ukończenia szkoły albo zaświadczenie o ukończeniu kursu, według wzorów ogólnie obowiązujących, bez wskazania, że uzyskał je w areszcie śledczym.

2. Tymczasowo aresztowany zwolniony z aresztu śledczego przed zakończeniem roku szkolnego lub szkolenia kursowego może składać w areszcie śledczym egzaminy końcowe, a

zwolniony przed okresem klasyfikacji w szkole otrzymuje zaświadczenie o uczęszczaniu do danej szkoły.

§ 44. W areszcie śledczym można organizować zajęcia kulturalno-oświatowe lub sportowe z udziałem instytucji, organizacji, stowarzyszeń i innych podmiotów oraz osób fizycznych spoza aresztu śledczego.

Rozdział 8

Organizacja komisji penitencjarnej w areszcie śledczym

§ 45. 1. Dyrektor powołuje w areszcie śledczym komisję penitencjarną, zwaną dalej „komisją”, o której mowa w art. 75 Kodeksu. W zależności od potrzeb dyrektor może powołać kilka komisji.

2. Dyrektor, powołując komisję, określa w szczególności imienny skład członków komisji, terminy posiedzeń, tryb rozpatrywania spraw oraz, w razie potrzeby, udział poszczególnych jej członków w posiedzeniach przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku.

§ 46. 1. Komisja składa się z co najmniej trzech osób. W skład komisji wchodzi, w szczególności, kierownicy działów penitencjarnego, ochrony oraz ewidencji lub osoby ich zastępujące.

2. Pracami komisji kieruje dyrektor lub inna wyznaczona przez niego osoba.

3. Przewodniczący wyznacza sekretarza spośród członków komisji.

4. W posiedzeniu komisji uczestniczy wychowawca tymczasowo aresztowanego, którego dotyczy wniosek o wydanie decyzji lub opinii.

§ 47. 1. Komisja ogłasza decyzje oraz wyraża opinie po wysłuchaniu tymczasowo aresztowanego i w jego obecności.

2. Decyzje i opinie sporządza się na piśmie wraz z uzasadnieniem i zamieszcza w teczce osobopoznawczej tymczasowo aresztowanego.

§ 48. Dla celów przenoszenia tymczasowo aresztowanych, o których mowa w art. 223 § 5 i 6 Kodeksu, rodzaje zakładów karnych z oddziałem aresztu śledczego oznacza się:

- 1) zakład karny dla młodocianych - TA/M;
- 2) zakład karny dla odbywających karę po raz pierwszy - TA/P;

- 3) zakład karny dla recydywistów penitencjarnych - TA/R;
- 4) zakład karny dla odbywających karę aresztu wojskowego - TA/W.

Rozdział 9

Przygotowanie tymczasowo aresztowanego do zwolnienia z aresztu śledczego

§ 49. 1. Z chwilą powzięcia informacji o mającym nastąpić zwolnieniu tymczasowo aresztowanego, dokonuje się weryfikacji uprzednio ustalonych potrzeb związanych z opuszczeniem aresztu śledczego oraz powrotem do miejsca zameldowania lub miejsca zamieszkania.

2. Tymczasowo aresztowany jest obowiązany do udzielenia stosownych informacji niezbędnych dla prawidłowego przygotowania go do opuszczenia aresztu śledczego.

3. W trakcie weryfikowania potrzeb, o których mowa w ust. 1, uwzględnia się stan depozytów i informacje uzyskane od tymczasowo aresztowanego, a ponadto zobowiązanie się rodziny, osoby bliskiej lub wskazanej przez tymczasowo aresztowanego do zapewnienia mu pomocy w przypadku wymienionym w art. 167a § 6 Kodeksu.

§ 50. W zależności od ustaleń, o których mowa w § 49, udziela się zwalnianemu, na jego wniosek lub z urzędu, doraźnej pomocy w odpowiedniej formie i zakresie, umożliwiającej zwolnienie i przejazd do miejsca zameldowania lub miejsca zamieszkania.

§ 51. Bezpośrednio przed zwolnieniem z aresztu śledczego tymczasowo aresztowanemu udziela się stosownych informacji, w szczególności o adresach i kompetencjach instytucji oraz organizacji społecznych, właściwych ze względu na miejsce zameldowania lub miejsce zamieszkania zwalnianego, udzielających pomocy materialnej, medycznej, w znalezieniu pracy i zakwaterowaniu, a także porad prawnych.

§ 52. 1. Jeżeli zwolnienie tymczasowo aresztowanego nastąpiło w trakcie dokonywania czynności procesowych poza terenem aresztu śledczego, czynności związanych ze zwolnieniem dokonuje się po otrzymaniu dokumentów skutkujących zwolnieniem.

2. Osoba zwolniona w trybie, o którym mowa w ust. 1, powinna zgłosić się bezpośrednio po zwolnieniu do aresztu, w celu dokonania czynności związanych ze zwolnieniem, nie później jednak niż w terminie 7 dni od dnia zwolnienia.

§ 53. O pozostawieniu osoby zwolnionej w areszcie śledczym z powodu, o którym mowa w art. 167a § 4 i 5 Kodeksu, zawiadamia się niezwłocznie sędziego penitencjarnego,

organ dysponujący, a w miarę możliwości rodzinę lub osobę bliską albo osobę wskazaną przez zwolnionego.

§ 54. 1. Jeżeli zwolnienie z aresztu śledczego następuje w godzinach 19.00 - 6.00, osobie zwolnionej zapewnia się, na jej pisemny wniosek, nocleg w areszcie śledczym, oddzielnie od tymczasowo aresztowanych.

2. Jeżeli zwolnienie z aresztu śledczego następuje w innych godzinach niż wskazane w ust. 1, dyrektor, na pisemny wniosek osoby zwolnionej, w uzasadnionych wypadkach może zezwolić tej osobie na nocleg w zakładzie karnym, w warunkach, o których mowa w tym przepisie.

3. Czynności związanych ze zwolnieniem, które wymagają obecności tej osoby, dokonuje się bezpośrednio po noclegu.

Rozdział 10

Przepis końcowy

§ 55. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2017 r.²⁾

²⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania (Dz. U. Nr 152, poz. 1494), które traci moc na podstawie art. 27 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 396).

UZASADNIENIE

Wydanie nowego aktu prawnego stanowiącego regulamin organizacyjno-porządkowy wykonywania tymczasowego aresztowania uzasadnione jest zmianą przepisu ustawy przewidującego delegację ustawową. Ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 396) dokonano zmiany art. 249 § 1 k.k.w., a w art. 27 pkt 1 ustawy nowelizującej przewidziano, że dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie tej delegacji zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych, nie dłużej jednak niż przez 18 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, czyli do dnia 1 stycznia 2017 r.

Zaproponowane w projekcie unormowania regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania opierają się w zasadniczej mierze na rozwiązaniach dotychczasowych, uwzględniając jedynie zmiany stanu prawnego, szczególnie w zakresie ustawodawstwa, zaistniałe od czasu wydania poprzedniego regulaminu. Aktualnie obowiązujące zasady regulaminowe utrwaliły się bowiem w praktyce penitencjarnej, tworząc model postępowania, do którego nawiązują metodyka pracy ze tymczasowo aresztowanymi oraz porządek wewnętrzny ustalany w poszczególnych aresztach śledczych karnych.

Przepisy § 1 projektu określają zakres podmiotowy regulacji, który obejmuje osoby, wobec których zastosowano tymczasowe aresztowanie, w tym osoby skazane wyrokami sądu pierwszej instancji, w stosunku do których nie mogą być stosowane przepisy o wykonywaniu kary pozbawienia wolności, do czasu otrzymania zawiadomienia o uprawomocnieniu się wyroku skazującego, pozbawione wolności na terytorium innego państwa, czasowo wydane w celu złożenia zeznań w charakterze świadka lub dokonania z jej udziałem innej czynności procesowej przez polskim sądem lub prokuratorem w toczącym się postępowaniu karnym oraz prawomocnie skazane za granicą na karę pozbawienia wolności, wobec których zastosowano tymczasowe aresztowanie w celu określenia przez właściwy sąd kwalifikacji prawnej czynu według prawa polskiego oraz kary pozbawienia wolności, która ma być wykonywana na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – do czasu otrzymania dokumentu pozwalającego na stosowanie względem niej przepisów o wykonywaniu kary pozbawienia wolności.

W porównaniu z aktualnym stanem prawnym zrezygnowano z wyodrębnienia kategorii osób, wobec których wydano i uchylono nieprawomocny wyrok sądu pierwszej sytuacji.

Wyodrębnienie takie należy uznać za zbędne, w razie uchylecia wyroku pierwszej instancji oskarżony tymczasowo aresztowany pozostaje nim nadal i znajduje do niego zastosowanie przepis § 1 ust. 1 pkt 1 projektu. Nawet jeżeli w stosunku do tymczasowo aresztowanego na podstawie art. 223 k.k.w. będzie się stosować przepisy o wykonywaniu kary pozbawienia wolności, to w wypadku uchylecia tego wyroku osoba ta nie przestanie spełniać warunku określonego w art. 223 § 1 k.k.w. "po wydaniu wyroku skazującego", gdyż taki wyrok (choćby następnie uchylony) został wobec niej wydany. W konsekwencji znaczenie ma jedynie to, czy wobec tymczasowo aresztowanego mogą być stosowane przepisy o wykonywaniu kary pozbawienia wolności, czy też nie, a nie to, czy wydano wobec niego nieprawomocny wyrok i czy go uchylono.

Przepis § 3 projektowanego rozporządzenia stanowi normę uzupełniającą określone w ustawie czynności dokonywane przy przyjęciu do aresztu śledczego, wskazane w art. 79a i 79b w zw. z art. 209 k.k.w. Przewiduje on informowanie tymczasowo aresztowanego przy przyjęciu go o możliwości wystąpienia zagrożeń dla jego bezpieczeństwa osobistego oraz zetknięcia się z przejawami negatywnych zachowań charakterystycznych dla środowisk przestępczych, a także o potrzebie powiadamiania przełożonych o zagrożeniach bezpieczeństwa osobistego swojego i innych tymczasowo aresztowanych.

Projektowany § 4 odnosi się do niektórych form wzajemnych relacji pomiędzy tymczasowo aresztowanym a jego przełożonymi i przewiduje: prawo do bezpośredniego zwracania się do przełożonych oraz osób wizytujących areszt śledczy ze sprawami związanymi z wykonywaniem tymczasowego aresztowania, a także ze sprawami osobistymi, obowiązek wizytowania cel mieszkalnych i innych pomieszczeń w areszcie śledczym, w których przebywają tymczasowo aresztowani, przez dyrektora aresztu śledczego, a także możliwość organizowania przez administrację aresztu śledczego spotkań z grupami tymczasowo aresztowanych.

Proponowane regulacje § 5-7 dotyczą kwestii o charakterze porządkowym, a zarazem mającym istotny wpływ na indywidualne oddziaływanie wychowawcze w stosunku do tymczasowo aresztowanego. Normują one niektóre zasady zachowania się tymczasowo aresztowanych w obecności przełożonych oraz osób wizytujących areszt śledczy, przeprowadzanie apelów oraz możliwość dokonywania odstępstw od przewidzianego w regulaminie sposobu wykonywania tymczasowego aresztowania w zakresie umożliwiającym tymczasowo aresztowanym podtrzymywanie i utrwalanie więzi uczuciowej z osobami

bliskimi oraz sprawowanie przez nich stałej i bezpośredniej opieki nad dziećmi przebywającymi w domach dla matki i dziecka przy zakładach karnych.

Kolejne unormowania projektowanego rozporządzenia obejmują zagadnienia związane z organizacją przyjęć do aresztu śledczego. Przepis § 8 stanowi w tym zakresie skonkretyzowanie art. 79a w zw. z art. 209 k.k.w., wskazującego na czynności, które ma dokonać lub im się poddać tymczasowo aresztowany przy przyjęciu do aresztu śledczego. Do czynności, o których mowa w § 7, należą: podanie danych osobowych i informacji o uprzedniej karalności, informacji o posiadanych środkach pieniężnych i przedmiotach wartościowych, przekazanie do właściwego depozytu dokumentów, środków pieniężnych i innych przedmiotów oraz możliwość wskazania osoby, której mogą być wydane zdeponowane środki pieniężne i przedmioty, w przypadku kiedy nie odbierze ich osobiście. Tymczasowo aresztowany przy przyjęciu do aresztu śledczego otrzymuje do użytku: odzież, bieliznę, obuwie, pościel, sprzęt stołowy i środki higieny osobistej, zgodnie z przepisami w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych.

Projektowane regulacje § 9 rozporządzenia związane są z treścią art. 79b w zw. z art. 209 k.k.w., którego przedmiotem jest umieszczenie tymczasowo aresztowanego w celi przejściowej. Precyzują one, że z tymczasowo aresztowanym, niezwłocznie po umieszczeniu go w celi przejściowej, przeprowadza się rozmowę informacyjną, w której zostaje on zapoznany z jego prawami i obowiązkami oraz ustalonym w areszcie śledczym porządkiem wewnętrznym. Niezależnie od tej rozmowy wychowawca przeprowadza z tymczasowo aresztowanym rozmowę wstępną. Tymczasowo aresztowanego należy też niezwłocznie poddać wstępnym badaniom lekarskim, co stanowi uszczegółowienie obowiązku wynikającego z art. 79b w zw. z art. 209 k.k.w.

W § 10-12 projektowanego rozporządzenia proponuje się określenie sposobu rozmieszczania skazanych w celach mieszkalnych. Przy rozmieszczaniu skazanych w celach mieszkalnych należy mieć na względzie zwłaszcza płeć, wiek oraz uprzednie odbywanie kary pozbawienia wolności albo kary aresztu wojskowego. Projekt podtrzymuje zasadę, wedle której w razie zaistnienia potrzeby skazany może być przeniesiony w każdym czasie z celi mieszkalnej, którą zajmuje, do innej celi mieszkalnej. Takie przeniesienie powinno zaś nastąpić zawsze po dokonaniu czynności, które muszą zostać dokonane w czasie pobytu skazanego w celi przejściowej. Projekt precyzuje również realizację możliwości osadzania w jednej celi mieszkalnej ze skazanymi młodocianymi skazanymi dorosłymi, przewidzianej w

art. 84 § 2 w zw. z art. 209 k.k.w. Ze względu na potencjalnie negatywne oddziaływanie wychowawcze na młodocianych w przepisie § 12 ust. 2 wyłącza się taką możliwość w stosunku do tzw. tymczasowo aresztowanych niebezpiecznych, podejrzanych o niektóre przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, a także o zbrodnie.

W rozdziale 4 projektu rozporządzenia proponuje się zamieścić przepisy regulujące porządek wewnętrzny aresztu śledczego. Należy zwrócić uwagę na to, że ustawowa delegacja do wydania regulaminu, zawarta w art. 249 § 1 k.k.w., nakazuje organowi określenie w tym rozporządzeniu m.in. porządku wewnętrznego zakładów karnych i aresztów śledczych. Z kolei z art. 73 § 2 w zw. z art. 209 k.k.w. wynika, że porządek wewnętrzny danego aresztu śledczego jest ustalany przez dyrektora, który kieruje tą jednostką. Oznacza to, że ogólne normy określające porządek wewnętrzny w aresztach śledczych powinny być zamieszczone w rozporządzeniu i są one obowiązujące w odniesieniu do wszystkich aresztów śledczych. Ma to istotne znaczenie chociażby z tego względu, że postanowienia zawarte w porządku wewnętrznym w sposób bezpośredni mają związek z zakresem praw i obowiązków tymczasowo aresztowanego, a wręcz kształtują te prawa i obowiązki w sferze najbardziej elementarnych czynności życiowych. Tytułem przykładu można wskazać chociażby na czas trwania ciszy nocnej, kąpeli czy ilość lub wagę posiadanych w celi mieszkalnej przedmiotów. Regulacje tej materii, zawarte w porządkach wewnętrznych poszczególnych aresztów śledczych, mogły się znacznie różnić od siebie, co prowadziłoby do nieuzasadnionych odmienności w statusie tymczasowo aresztowanych oraz zakresie realnie odczuwanych dolegliwości i wykonywanych uprawnień. Z tych względów projektowane rozporządzenie w § 14 ustala ogólne zasady porządku wewnętrznego obowiązujące we wszystkich aresztach śledczych i stanowiące minimalny standard przewidziany dla tymczasowo aresztowanych. Z kolei dyrektor aresztu śledczego, ustalając porządek wewnętrzny kierowanej przez siebie jednostki, uwzględnia jej specyfikę, która może uzasadnić wprowadzenie korzystniejszych niż ogólnie obowiązujące rozwiązań w danym areszcie. W każdym jednak razie przy ustalaniu porządku wewnętrznego w danym areszcie śledczym jego dyrektor zobowiązany jest uwzględniać ogólnie obowiązujące unormowania, w szczególności minimalny standard zawarty w rozdziale 4 projektowanego rozporządzenia.

W § 14 zawarte są przepisy ogólne dotyczące porządku wewnętrznego obowiązującego w aresztach śledczych. Odnoszą się one do podstawowych kwestii codziennego funkcjonowania w rzeczywistości penitencjarnej, a zarazem takich, których unormowanie jest

możliwe w sposób jednolity dla wszystkich typów i rodzajów aresztów śledczych. Przepisy te zapewniają przynajmniej ośmiogodzinną ciszę nocną w godzinach 22.00-6.00, określają niektóre zasady przeprowadzania apelów, minimalny czas trwania kąpieli tymczasowo aresztowanego, miejsca, w których dozwolone jest palenie wyrobów tytoniowych. Szczególnie istotne znaczenie dla życia codziennego tymczasowo aresztowanych w warunkach izolacji mają określone w tym przepisie propozycje gwarantujące tymczasowo aresztowanemu posiadanie w celi mieszkalnej określonej ilości i maksymalnego ciężaru napojów i artykułów żywnościowych, jak również przedmiotów kultu religijnego, książek i prasy. Wskaźniki ilościowe zostały określone przy wzięciu pod uwagę typowych regulacji porządków wewnętrznych aresztów śledczych oraz rzeczywistych potrzeb osadzonych, w zakresie, w którym mogą być ze względów organizacyjno-praktycznych zaspokojone. Przepisy ogólne dotyczące porządku wewnętrznego obowiązującego w aresztach śledczych określają częstotliwość przyjęć tymczasowo aresztowanych przez dyrektora aresztu śledczego lub osobę go zastępującą oraz kierowników działów lub osoby ich zastępujące, jak też przyjmowania zgłoszeń do lekarza i zamówień na paczki żywnościowe.

Przepis § 15 reguluje wydawanie i przedmiot porządku wewnętrznego aresztu śledczego, a w razie potrzeby poszczególnych oddziałów, ustalanego przez jego dyrektora. Porządek wewnętrzny aresztu śledczego nie może zawierać unormowań mniej korzystnych dla tymczasowo aresztowanych oraz powinien uwzględniać konieczność zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania karnego, utrzymania bezpieczeństwa, dyscypliny i porządku oraz zapewnienia w areszcie śledczym właściwych warunków bytowych, sanitarnych i zdrowotnych. Tekst porządku wewnętrznego powinien być udostępniony i znajdować się w każdej celi mieszkalnej. Na prośbę tymczasowo aresztowanego udostępnia się mu Kodeks oraz wydane na jego podstawie akty wykonawcze (§ 16).

Unormowania rozdziału 5 dotyczą organizacji przyjmowania korespondencji i organizacji widzeń w aresztach śledczych oraz sposobów korzystania przez tymczasowo aresztowanych z aparatu telefonicznego. Utrzymuje się zasadę, że korespondencję tymczasowo aresztowanego administracja aresztu śledczego przyjmuje w każdym dniu roboczym, a korespondencję urzędową - codziennie (§ 17) oraz obowiązek administracji aresztu śledczego wysyłania korespondencji tymczasowo aresztowanego nie później niż drugiego dnia roboczego od daty jej przekazania przez tymczasowo aresztowanego (§ 18). Przepisy zawarte w tym rozdziale regulują także otrzymywanie przez skazanego od

administracji aresztu śledczego papieru, kopert oraz znaczków pocztowych, doręczanie korespondencji adresowanej do tymczasowo aresztowanego, przyjmowanie korespondencji urzędowej wysyłanej przez tymczasowo aresztowanego i wydawanie pisemnego potwierdzenia jej odbioru. Unormowania te nie różnią się od dotychczasowego stanu prawnego.

Konkretyzując unormowanie art. 217c § 2 k.k.w. przepis § 25 ust. 1 precyzuje, że organ dysponujący jest zobowiązany bezzwłocznie wydać zarządzenie w przedmiocie wyrażenia zgody na korzystanie z aparatu telefonicznego przez tymczasowo aresztowanego. Koniecznym elementem zarządzenia o wyrażeniu zgody wyłącznie na kontakt telefoniczny z obrońcą lub pełnomocnikiem będącym adwokatem albo radcą prawnym jest zamieszczenie w jego treści numeru telefonu oraz imienia i nazwiska odpowiednio obrońcy lub pełnomocnika będącego adwokatem albo radcą prawnym. Jest to niezbędne do realizacji przez administrację aresztu śledczego czynności kontrolnych w zakresie wykonywania tych połączeń.

W wypadku uzyskania przez tymczasowo aresztowanego zgody na korzystanie z aparatu telefonicznego wyłącznie w celu porozumiewania się z obrońcą lub pełnomocnikiem będącym adwokatem albo radcą prawnym obowiązki administracji aresztu śledczego (§ 27) sprowadzają się jedynie do wybrania numeru telefonu wskazanego w zarządzeniu wydanym na podstawie § 25 po sprawdzeniu, że połączenie uzyskanoz osobą przedstawiającą się jako osoba wskazana w tym zarządzeniu. Po przekazaniu słuchawki tymczasowo aresztowanemu nie można ingerować w treść rozmowy ani kontrolować jej przebiegu.

W odniesieniu do odbywania rozmów telefonicznych proponuje się, by tymczasowo aresztowany, który uzyskał stosowną zgodę organu dysponującego, mógł skorzystać z samoinkasującego aparatu telefonicznego jeden raz w ciągu dnia, z tym, że w uzasadnionych przypadkach dyrektor może zezwolić tymczasowo aresztowanemu na przeprowadzenie dodatkowej rozmowy. Maksymalny czas korzystania z aparatu telefonicznego jednorazowo nie może co do zasady przekraczać 5 min. Porządek wewnętrzny aresztu śledczego może przewidywać dłuższy czas korzystania z aparatu telefonicznego (§ 28).

Rozdział 6 rozporządzenia poświęcony jest warunkom opieki zdrowotnej i bytowej tymczasowo aresztowanych. Utrzymano obowiązek poddania tymczasowo aresztowanego badaniom kontrolnym przed przetransportowaniem oraz zwolnieniem z aresztu śledczego. W nagłym przypadku decyzję o skierowaniu tymczasowo aresztowanego, w celu leczenia, do

podmiotu leczniczego poza aresztem śledczym lub w innym areszcie śledczym, może podjąć, na wniosek lekarza, dyrektor.

W odniesieniu do tymczasowo aresztowanych przebywających w szpitalach, izbach chorych oraz leczonych poza nimi, a także przewlekle chorych i rekonwalescentów, zachowano możliwość dokonania przez dyrektora niezbędnych odstępstw od przewidzianego w regulaminie sposobu wykonywania tymczasowego aresztowania w zakresie uzasadnionym stanem zdrowia tych aresztowanych (§ 32). Podobne odstępstwa mogą być także dokonywane wobec skazanych kobiet ciężarnych i karmiących w zakresie wynikającym z potrzeby uwzględnienia stanu fizycznego lub psychicznego tych kobiet (§ 33).

Kolejne przepisy regulują wyposażenie celi mieszkalnej (§ 34) oraz prawa i obowiązki tymczasowo aresztowanego w zakresie higieny i ogólnego wyglądu. Obowiązkiem tymczasowo aresztowanego jest utrzymywanie należytej czystości osobistej i dbanie o schludny wygląd. Ma on prawo do skorzystania z ostrzyżenia co najmniej raz w miesiącu. Co najmniej raz w tygodniu może on skorzystać z ciepłej kąpieli, przy czym powinno to mieć miejsce odpowiednio częściej w stosunku do tymczasowo aresztowanego zatrudnionego przy pracach brudzących, przy czym kąpiel chorego odbywa się według wskazań lekarza. Zasady te umożliwiają utrzymanie należytego stanu sanitarno-higienicznego tymczasowo aresztowanych, a częstotliwość korzystania z tych uprawnień może być zwiększana w porządku wewnętrznym poszczególnych aresztów śledczych. W odniesieniu do tymczasowo aresztowanych kobiet zachowują one uprawnienia do korzystania co najmniej raz dziennie z ciepłej wody i dwa razy w tygodniu z ciepłej kąpieli.

Jeżeli chodzi o spacery tymczasowo aresztowanych, to ze względów bezpieczeństwa proponuje się ich odbywanie pod bezpośrednim nadzorem funkcjonariusza w wyznaczonym miejscu na wolnym powietrzu. W uzasadnionych wypadkach dyrektor może zarządzić w tym zakresie niezbędne zmiany (§ 37).

Kolejne regulacje dotyczą kontroli paczek dostarczanych do aresztu śledczego, przed przekazaniem jej tymczasowo aresztowanemu, oraz sytuacji, w których nie dostarcza się ich tymczasowo aresztowanemu oraz zwraca nadawcy (§ 38 i 39).

Przewiduje się również obowiązek kontroli stanu sanitarnego aresztu śledczego, ogrzewania, oświetlenia i wentylacji pomieszczeń, utrzymywania czystości przez tymczasowo aresztowanych w celach mieszkalnych, stanu i czystości odzieży, bielizny oraz

pościeli, ilości i jakości posiłków oraz sposobu ich przyrządzania i wydawania przez pracownika lub funkcjonariusza służby kwatermistrzowskiej i służby zdrowia.

Jeżeli chodzi o organizację komisji penitencjarnej w areszcie śledczym, to proponuje się zawężenie podmiotowe składu komisji penitencjarnych, w ten sposób, że w miejsce funkcjonariuszy działów penitencjarnego, ewidencji i ochrony wskazuje jako członków kierowników tych działów lub osoby ich zastępujące. Komisja penitencjarna jest bardzo ważnym organem postępowania wykonawczego i odgrywa istotną rolę w wykonywaniu tymczasowego aresztowania. Do zadań komisji penitencjarnej należy m.in. kierowanie do właściwego aresztu śledczego i kwalifikowanie tymczasowo aresztowanych do nauczania w szkołach i na kursach. Z uwagi na szczególnie istotny charakter komisji w wykonaniu tymczasowego aresztowania powinna ona składać się z profesjonalistów, dysponujących nie tylko wiedzą, ale i doświadczeniem, którymi dysponują kierownicy wymienionych działów.

Przepis § 41 określa okoliczności brane pod uwagę przy kierowaniu tymczasowo aresztowanego do odpowiedniego rodzaju pracy, a § 42 uprawnienia dyrektora przy podejmowaniu decyzji o zatrudnieniu lub o wycofaniu z zatrudnienia oraz ustaleniu wysokości wynagrodzenia, jeżeli tymczasowo aresztowanego zatrudnia się na podstawie skierowania do pracy. Z kolei § 43 przewiduje wydawanie tymczasowo aresztowanemu pobierającemu naukę świadectwa ukończenia szkoły albo zaświadczenia o ukończeniu kursu. Proponuje się również możliwość organizowania w areszcie śledczym zajęć kulturalno-oświatowych lub sportowych z udziałem instytucji, organizacji, stowarzyszeń i innych podmiotów oraz osób fizycznych spoza aresztu.

W celu przygotowania tymczasowo aresztowanego do życia po zwolnieniu z aresztu śledczego proponuje się uaktualnianie zebranych wcześniej, w trakcie badań osobopoznawczych, danych i informacji (§ 49). Jest również przewidziana możliwość udzielenia zwalnianemu doraźnej pomocy w formie dostosowanej do potrzeb, umożliwiającej zwolnienie i przejazd do miejsca zameldowania lub zamieszkania. Projektowany przepis § 51 nakłada na administrację aresztu śledczego bezpośrednio przed zwolnieniem z aresztu obowiązek udzielenia tymczasowo aresztowanemu stosownych informacji, w szczególności o adresach i zakresie właściwości instytucji oraz organizacjach społecznych udzielających pomocy materialnej, medycznej, w znalezieniu pracy i zakwaterowaniu, a także porad prawnych.

Ponadto utrzymuje się obowiązek niezwłocznego zawiadomienia sędziego penitencjarnego o pozostawieniu osoby zwolnionej w areszcie śledczym z powodu leczenia szpitalnego, gdy jej stan zdrowia nie pozwala na przeniesienie do szpitala, co jest związane ze sprawowaniem przez tego sędziego nadzoru penitencjarnego. W miarę możliwości należy też o tym zawiadomić rodzinę lub osobę bliską albo osobę wskazaną przez zwolnionego (§ 53).

W § 54 proponuje się sprecyzowanie godzin, w których następuje zwolnienie z aresztu śledczego, w związku z możliwością skorzystania przez zwalnianego z noclegu w areszcie śledczym. W aktualnie obowiązujących unormowaniach wskazane są godziny wieczorne lub nocne, co jest określeniem o zupełnie nieostrym zakresie. Nie jest w związku z tym jasne, kiedy zwalnianemu przysługuje prawo ubiegania się o możliwość noclegu w areszcie śledczym. Konieczne zatem okazało się wyraźne określenie tych godzin, co umożliwi prawidłowe stosowanie tego unormowania. Wydaje się, że w obecnych realiach połączeń komunikacyjnych i możliwości przemieszczania się nie widać przeszkód ku temu, aby zwalniany z aresztu śledczego w godzinach 6.00-19.00 mógł skorzystać z odpowiedniego środka komunikacji w celu udania się w kierunku swego obranego miejsca pobytu. Jeżeli jednak w konkretnym wypadku nie będzie to możliwe, dyrektor może zezwolić zwalnianemu w innych godzinach na nocleg w jednostce.

Przewiduje się, że rozporządzenie wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2017 r.